

Ghid de reglementări privind desfășurarea activității operatorilor mobili virtuali pe piața comunicațiilor electronice din România

1. Introducere

1.1 Obiectivul acestui document este de a furniza un ghid general de reglementări privind desfășurarea activității pentru furnizorii care doresc să ofere servicii proprii de comunicații electronice mobile destinate publicului, dar sunt dependenți de accesul la rețeaua unui operator mobil pentru a fi capabili să furnizeze aceste servicii.

Documentul a fost elaborat pentru a detalia cerințele ce trebuie respectate la intrarea pe piață și pe parcursul desfășurării activității operatorilor mobili virtuali.

1.2 În decursul consultării lansate de ANCOM între 07.06.2011 și 08.08.2011 privind furnizarea de rețele mobile virtuale pe piața națională de comunicații electronice, anumite entități (atât operatori de rețea mobilă cât și potențiali operatori mobili virtuali) au cerut ANCOM o clarificare asupra cadrului de reglementare aplicabil operatorilor mobili virtuali, astfel încât acești operatori să demareze activitatea pe piața națională de comunicații electronice, în acord cu prevederile legislației naționale din domeniul comunicațiilor electronice.

1.3 Documentul nu modifică cadrul de reglementare actual, care permite intrarea pe piață și existența operatorilor mobili virtuali, scopul său principal fiind asigurarea transparenței în actul de reglementare și a unei informări corespunzătoare a participanților din piața de comunicații mobile.

2. Conceptul de operator mobil virtual - MVNO

2.1 Există mai multe modalități tehnico-economice care pot fi incluse sub denumirea de operator mobil virtual; toate au în comun faptul că un operator mobil virtual *nu beneficiază de dreptul de utilizare a frecvențelor radio* și prin urmare *nu deține propria rețea radio de acces și infrastructura asociată*, apelând la operatorul de rețea mobilă, care deține drepturile de utilizare a frecvențelor radio, pentru a închiria drepturile de utilizare a capacității radio.

2.2 Conceptul de operator mobil virtual implică o relație contractuală directă între acesta și clientul final, beneficiarul furnizării serviciului.

2.3 Operatorii mobili virtuali sunt entități:

- **cu clienți proprii**, fiind exclusiv responsabili pentru relațiile cu utilizatorii finali și având toate drepturile și obligațiile legale față de aceștia și față de autoritatea de reglementare – ANCOM ce decurg din cadrul de reglementare,
- **care stabilesc și plasează pe piață propria ofertă cu amănuntul**, ce poate fi diferită de cea prezentată de operatorul de rețea mobilă care găzduiește operatorul mobil virtual, ofertă cu amănuntul care definește propria strategie de afaceri.

2.4 Există mai multe tipuri operaționale care se încadrează în categoria operatorului mobil virtual, funcție de elementele de rețea deținute și de propria infrastructură de rețea folosită, dar toate tipurile de operatori mobili virtuali satisfac caracteristicile menționate mai sus. Pentru scopurile prezentului document, ANCOM reține definiția adoptată pe plan internațional și consultată cu industria de comunicații electronice:

Operatorul mobil virtual (MVNO) este definit ca acea entitate care furnizează servicii de comunicații electronice la puncte mobile, fără a deține o licență proprie de utilizare a frecvențelor radio și fără a avea în mod necesar toate elementele de rețea și/sau infrastructura cerută pentru a furniza servicii de comunicații mobile.

2.5 Operatorul mobil virtual complet (MVNO complet) deține în totalitate controlul asupra propriilor servicii pe care le furnizează la nivelul pieței cu amănuntul și operează propriile elemente de rețea (*core network*) utilizate pentru furnizarea de servicii către clienți (ex. HLR, VLR, (G)MSC, EIR, AuC, (G)SMSC, SGSN).

Un operatorul mobil virtual complet poate emite propriile carduri SIM dar nu poate deține drepturi de utilizare a frecvențelor radio și, în consecință, nici elemente ale rețelei radio de acces (ex. stații de bază, controlere ale rețelei radio).

2.6 Operatorul mobil virtual simplificat (MVNO simplificat) nu deține niciun element de infrastructură de rețea de comunicații, asigurând însă mijloacele care permit controlul relației cu clientul.

În cadrul acestui tip operațional nu se pot emite carduri SIM proprii dar se poate modifica denumirea de marcă (*rebranding*) a cardurilor SIM ale operatorului de rețea mobilă gazdă.

2.7 Un nou model de furnizor, cu apariție recentă pe piața comunicațiilor mobile este Integratorul de servicii sau **Operatorul mobil virtual facilitator (MVNE – Mobile Virtual Network Enabler)**, care oferă potențialilor operatori mobili virtuali elemente de rețea, de infrastructură și/sau soluții pentru servicii diferențiate, ce pornesc de la furnizarea unor elemente de rețea și continuă cu asigurarea unui suport administrativ și operațional. Operatorul mobil virtual facilitator - MVNE joacă în esență un rol de intermediar între operatorii mobili virtuali care oferă servicii de comunicații mobile destinate publicului și operatorul de rețea mobilă gazdă.

2.8 Aceste modele generale de operatori mobili virtuali-MVNO sunt prezentate numai pentru a ilustra diversitatea modelului operațional care poate exista sub denumirea generică de **operator mobil virtual (MVNO)**. În mod clar operatorii de rețea și entitățile interesate au libertatea de a stabili modelul operațional care se adaptează intereselor lor specifice și strategiei de afaceri.

3. Aplicarea regimului de autorizare generală

3.1 Toate entitățile care doresc să desfășoare o activitate ce se încadrează în conceptul de operator mobil virtual - MVNO, așa cum a fost definit mai sus, trebuie să notifice ANCOM la începerea unei asemenea activități, așa cum prevăd reglementările privind sectorul comunicațiilor electronice¹. În acest scop este necesar ca entitatea care dorește să devină operator mobil virtual să transmită o notificare scrisă către autoritatea de reglementare, în conformitate cu procedura de autorizare generală².

3.2 Indiferent dacă activitatea urmărită de operatorul mobil virtual este destinată furnizării unei rețele și a unor servicii de comunicații electronice sau numai furnizării de servicii de comunicații electronice, operatorul mobil virtual va fi supus regimului de autorizare generală.

3.3 Modelul de operator mobil virtual simplificat depinde de elementele de rețea și de infrastructură ale unei alte entități, care este operatorul de rețea mobilă. În mod corespunzător, operatorul mobil virtual simplificat care se notifică drept furnizor de servicii de comunicații electronice destinate publicului va trebui să încheie cu operatorul de rețea mobilă gazdă sau cu un MVNE, furnizorul care administrează elementele de rețea (*core network*) pe care le utilizează, un acord care atestă și descrie modalitățile prin care respectă obligațiile sale legale, în totalitatea lor.

¹ Cap. II „Autorizarea furnizării de rețele și servicii de comunicații electronice” din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice

² Decizia Președintelui ANCOM nr. 338/2010 privind regimul de autorizare generală pentru furnizarea rețelelor și a serviciilor de comunicații electronice

3.4 Operatorul mobil virtual facilitator – MVNE și operatorul mobil virtual complet se vor notifica în mod necesar ca furnizori de rețele și servicii de comunicații electronice, în funcție de infrastructura pe care o pun la dispoziție/utilizează și de totalitatea serviciilor pe care intenționează să le furnizeze.

3.5 Toți operatorii notificați vor lua măsuri pentru a asigura că obligațiile legate de interceptarea în cadrul legal sunt satisfăcute. Operatorul de rețea mobilă sau Operatorul mobil virtual facilitator – MVNE, care are în proprietate sau un control total al echipamentului de comutare (MSC și/sau HLR) pus la dispoziția operatorului mobil virtual vor asigura că aceste obligații sunt specificate în acordul de acces.

3.6 Operatorii mobili virtuali tip complet și tip simplificat vor asigura propriilor abonați dreptul de a fi incluși într-un registru complet al abonaților și în baza de date a serviciului de informații privind abonații.

4. Numerotația

4.1 Furnizarea de rețele și servicii de comunicații electronice poate implica acordarea de drepturi de utilizare a numerotației, în cazul în care această acordare este solicitată de operatorul mobil virtual. Numerotația semnifică resursele de numerotație din Planul Național de Numerotație în vigoare și resursele tehnice asociate.

4.2 ANCOM va aloca, la cerere, resurse de numerotație în conformitate cu Planul Național de Numerotație și cu reglementările cu privire la alocarea resurselor de numerotație și a resurselor tehnice. Cererile pentru resursele de numerotație trebuie să fie în acord cu notificarea depusă pentru începerea activității, conform regimului de autorizare generală.

4.3 În urma unei solicitări de alocare de resurse de numerotație din Planul Național de Numerotație, ANCOM va acorda licența de utilizare a resurselor de numerotație³; eventuale resurse tehnice necesare în vederea operării rețelelor sau furnizării serviciilor vor fi alocate prin Decizie a Președintelui ANCOM⁴.

4.4 Drepturile de utilizare a numerotației vor fi acordate pentru unități sau blocuri de numere, conform tipului de serviciu ce va fi furnizat și în acord cu existența unei cereri de numerotație, în conformitate cu principiile și criteriile aplicabile administrării și alocării resurselor de numerotație și altor condiții atașate drepturilor de utilizare a numerotației ce pot fi impuse de ANCOM.

4.5 Conform necesarului demonstrat, operatorilor mobili virtuali, atât tipul simplificat cât și tipul complet, pot să le fie acordate drepturi de utilizare pentru cel puțin următoarele categorii de resurse tehnice și de numerotație:

a) codul de rețea mobilă – *Mobile Network Code* (MNC) este alocat fiecărei entități și este supus următoarelor criterii:

- Existența unei rețele care solicită identificarea propriilor terminale sau terminalelor altor rețele (roaming);
- Existența unei rețele sau unui echipament care folosește protocoale stabilite în standardele GSM/UMTS pentru a face compatibile serviciile și a asigura interoperabilitatea acestora pentru utilizatorii finali;

b) resurse de numerotație destinate furnizării serviciilor de telefonie mobilă destinate publicului; în acest caz entitatea solicitantă poate primi spre alocare blocuri de nx100.000 resurse de numerotație în subdomeniul OZA = 070, unde nx100.000 reprezintă cererea de resurse de numerotație motivată a entității care solicită numerele;

³ Decizia Președintelui ANRCTI nr. 2896/2007 privind procedura de solicitare și emitere a licențelor de utilizare a resurselor de numerotație, cu modificările și completările ulterioare

⁴ Decizia Președintelui ANRCTI nr. 500/2008 privind alocarea și utilizarea unor resurse tehnice, cu modificările și completările ulterioare

c) resurse tehnice (numere ale sistemului de semnalizare nr. 7) destinate identificării punctelor de semnalizare, la nivel național sau internațional, necesare pentru stabilirea sistemului propriu de semnalizare SS7 în cadrul rețelei și/sau în relația cu alte rețele;

Operatorilor mobili virtuali li se pot aloca și alte categorii de resurse tehnice și de numerotație nespecifice acestui tip de furnizor, conform necesităților de furnizare a serviciilor și/sau rețelelor, în baza unei cereri justificate adresate ANCOM, cu respectarea reglementărilor în vigoare.

4.6 Resursele naționale de numerotație menționate mai sus trebuie să fie activate într-o perioadă de șase luni de la acordarea LURN (Licența de Utilizare a Resurselor de Numerotație), conform principiilor de acordare și de administrare aplicabile resurselor de numerotație.

4.7 Conform reglementărilor privind portabilitatea numerelor⁵, acestor societăți le vor fi aplicate obligațiile specifice ce decurg din cadrul de reglementare în vigoare, în conformitate cu tipul de resurse alocate. Un cod unic pentru fiecare societate corespunzând cu formatul numărului de rutare al rețelei va fi alocat fiecărei operator cu obligații de portabilitate a numerelor.

5. Acordul de acces la rețeaua mobilă

5.1 Pentru demararea activității este necesar ca operatorul mobil virtual să-și stabilească o strategie de afaceri și un model operațional, să negocieze și să stabilească un acord cu un operator de rețea mobilă, care deține drepturi de utilizare a frecvențelor în benzi licențiate, acord ce va conține condițiile tehnice și comerciale privind accesul la rețea și care îi va permite furnizarea serviciilor de comunicații mobile către utilizatorii finali.

5.2 Conform legislației în vigoare⁶ un operator de rețea mobilă va negocia potrivit principiilor libertății contractuale și negocierii cu bună-credință cu potențialii operatori mobili virtuali – MVNO, atunci când operatorul de rețea mobilă este abordat de aceștia, un acord care va acoperi condițiile tehnice și comerciale de oferire a accesului operatorilor mobili virtuali la rețeaua sa mobilă.

Prin oferirea accesului unui operator mobil virtual la rețeaua mobilă a unui operator se înțelege ansamblul prestațiilor furnizate operatorilor mobili virtuali de operatorul de rețea mobilă gazdă, prestații care permit operatorului mobil virtual să furnizeze servicii de comunicații electronice la puncte mobile⁷.

5.3 Acordurile privind accesul operatorului mobil virtual la rețeaua operatorului mobil vor acoperi toate aspectele tehnice și comerciale evidențiate de părți.

În virtutea atribuțiilor ce îi revin⁸ ANCOM este de părere că soluția de acces la bucla locală radio proprie propusă de operatorul de rețea mobilă trebuie să permită o exploatare eficientă din punct de vedere economic, și să conțină condiții nediscriminatorii în termeni de calitate a serviciului în raport cu cele de care beneficiază operatorul de rețea mobilă pentru propriile servicii.

Operatorul de rețea mobilă furnizează accesul în condiții economice rezonabile, având în vedere condițiile care prevalează pe piețele de gros și cu amănuntul pe care el operează și care sunt compatibile cu exercitarea unei concurențe efective, corecte, pe aceste piețe.

Acordul nu ar trebui să includă clauze susceptibile de a limita:

- autonomia comercială a operatorului mobil virtual pe piața cu amănuntul;

⁵ Decizia Președintelui ANRC nr. 144/EN/2006 privind implementarea portabilității numerelor, cu modificările și completările ulterioare

⁶ Art. 11 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice

⁷ Art. 4 alin (1) pct. 28 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice

⁸ Art. 100 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice

- capacitatea operatorului mobil virtual de a schimba operatorul gazdă sau de a încheia acorduri cu mai mulți operatori;
- posibilitățile de dezvoltare ale operatorului mobil virtual, în special în ce privește durata, condițiile de reînnoire și condițiile de terminare și de reziliere a contractului de acces.

De asemenea, încheierea acordului nu va fi condiționată de acceptarea unor clauze care nu au legătură cu obiectul acordului.

Operatorul de rețea mobilă răspunde favorabil la cererile rezonabile de acces la rețeaua sa mobilă. Un eventual refuz al operatorului de rețea mobilă ar trebui să fie motivat de rațiuni obiective și/sau de nerezonabilitatea cererii exprimate de solicitant.

Negocierea acordului privind accesul operatorului mobil virtual va fi finalizată într-un interval de timp rezonabil, dar nu mai mare de șase luni, în opinia autorității de reglementare, de la data depunerii cererii de către acesta.

Implementarea tehnică a prevederilor acordului va fi efectuată, de asemenea, într-un interval de timp rezonabil, dar nu mai mare de patru luni, în opinia autorității de reglementare, de la data semnării acordului, având la bază cerințele tehnice menționate de operatorul de rețea mobilă.

Termenele de încheiere a acordului de acces și de implementare tehnică a acordului ar trebui să fie mai reduse în cazul unui operator mobil virtual simplificat.

În ceea ce privește rezonabilitatea termenelor de negociere și de implementare a unei cereri de acces, se pot lua în considerare ca fiind exemplificative și cu un grad semnificativ de relevanță practica existentă pe piață referitoare la solicitarea/furnizarea accesului și a interconectării.

Acordul de acces pentru operatorii mobili virtuali va conține un angajament de furnizare către aceștia a unor condiții economice rezonabile.

Caracterul rezonabil se apreciază prin prestațiile furnizate de cele două părți și aportul lor respectiv la crearea și lansarea operațională a serviciilor furnizate de către operatorul mobil virtual. În această privință fixarea tarifelor de gros trebuie să rezulte dintr-o negociere care reflectă aporturile respective ale părților la crearea de valoare adăugată. Aceste tarife sunt revizuite dacă este cazul în funcție de evoluția condițiilor care prevalează pe piețele aval implicate.

6. Acordurile de interconectare

6.1 Societățile care furnizează rețele și servicii de comunicații electronice destinate publicului au dreptul de a negocia interconectarea cu alți furnizori de servicii și rețele publice de comunicații electronice⁹.

6.2 Termenii și condițiile furnizării accesului și interconectării trebuie să respecte obligațiile impuse de ANCOM în acest domeniu, iar operatorii de rețea au dreptul, iar când sunt solicitați de alte societăți au obligația, de a negocia interconectarea cu fiecare societate, în scopul furnizării serviciilor de comunicații electronice destinate publicului.

6.3 În acest context, operatorii mobili virtuali au dreptul de a negocia interconectarea, iar restul operatorilor mobili și ficși au obligația, la cererea unui operator mobil virtual, de a negocia un acord de interconectare cu solicitantul în cauză, în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice destinate publicului.

⁹ Art. 12 alin (1) lit.a din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice

7. Plata taxelor de utilizare pentru spectrul de frecvențe radio

7.1 Indiferent de tipul de operator mobil virtual adoptat, aceștia nu dețin drepturi de utilizare a frecvențelor pentru furnizarea serviciilor de comunicații mobile; prin urmare, operatorii mobili virtuali nu vor fi supuși la plata de taxe pentru utilizarea spectrului de frecvențe radio. Aceste taxe vor fi plătite de către operatorul de rețea mobilă gazdă luând în considerare regimul aplicabil de calcul practicat de ANCOM.